

29.9.2022

Eduskunta
sivistys- ja tiedejaosto

Asia: HE 154/2022 vp hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Valtiovarainvaliokunta sivistys ja tiedejaoston kirjallinen lausunto

Opetusalan ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto pyydettyistä teemoista.

Esityksen selvitysosassa on hyvin kuvattu hallinnonalan toimintaympäristöä ja koulutus- ja osaamistasomme kehityksessä olevia huolestuttavia merkkejä sekä sitä, että TKI toimintamme on jäämässä jälkeen kilpailijamaistaan. Työuran aikainen jatkuva oppiminen ei toteudu lisääntyviä tarpeita vastaavasti eikä kohdennu tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Työllisyyden ja talouden kehitys on epävarmaa ja koulutetun työvoiman saatavuus vaikeuttaa yritystoimintaa sekä julkisten palvelujen tuotantoa. Kansalaisten hyvinvointiin kohdistuu uhkia ja yhteiskunnallinen eriarvoisuus on kasvanut myös koulutuskentällä. Koronapandemian kaikki vaikutukset eivät ole vielä näkyvissä, mutta sen aikana kasvatuksen ja koulutuksen poikkeusjärjestelyt ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten oppimiseen ja hyvinvointiin ja syntynyt oppimisvaje on korjattava.

Esityksessä todetun mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala vahvistaa ja uudistaa yhteiskunnan sivistysperustaa ja rakentaa edellytykset osallisuuden ja talouden kasvuun. Varhaiskasvatusta, koulutusta ja jatkuvaa oppimista edistävillä toimilla tuetaan osaavan työvoiman saatavuutta, korkeaa työllisyyttä ja tuottavuuskasvua. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa vahvistamalla tuetaan teknologista kehitystä, tuottavuutta ja talouden rakennemuutosta.

Ottaen huomioon esityksessä todetut seuraavat tosiasiat, pidämme välttämättömänä, että valiokunta esittää laadittavaksi parlamentaarisen yli hallituskausien menevän suunnitelman, kuinka kasvatuksen, koulutuksen ja tutkimuksen rahoitustaso nostetaan.

Esitämme valiokunnalle lisäksi seuraavia muutoksia tehtäväksi vuoden 2023 budjettiin jäljempänä kerrotuin perusteluin:

- Hoiva-avustaja koulutukseen osoitetusta 10,8 miljoonan rahoituksesta kohdennetaan 2,3 miljoonaa euroa varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkojen lisäämiseen yliopistoille momentille 29.40.50
- Sitouttavalle kouluyhteisötyölle varatulla 8 miljoonan euron rahoituksella lisätään yksi tunti perusopetuksen tuntijakoon tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen.

29.9.2022

- Ammatillisen koulutuksen 50 miljoonan rahoituslisäyksestä 9 miljoonaa kohdennetaan opiskelijoiden oikeuteen saada tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta ja 5 miljoonaa euroa mahdollistamaan 180 osaamispisteen yli meneviä opintoja 30 osaamispisteen edestä, josta ollaan säätämässä toisen asteen kehittämishankkeessa. Muutokset momentin 29.20.30 sisällä.
- Opettajarekisterin perustamisen käynnistämiseen kohdennetaan 500 000 euroa Opetushallituksen budjettiin kohtaan 29.01.02.
- Vaativan erityisen tuen opiskelupaikkoja tarvitaan lisää ja niihin on kohdennettava riittävä rahoitus.
- Työvoimakoulutuksena ehdotetaan jaettavaksi 7,8 miljoonaa euroa hoiva-avustajakoulutukseen ja myös JOTPA jakaisi siihen 10,8 miljoonaa. Emme kannata rahoituksen pirstaleisuutta, koska se lisää hallinnollista työtä. Rahoitusta ei pidä antaa JOTPA:n jaettavaksi, koska sen tehtävänä on erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen. On hyvin haasteellista löytää opiskelijoita hoiva-avustaja koulutukseen tähän kohderyhmään kuuluvista. Raha on siirrettävä jaettavaksi vosa- rahoituksena OKM:n toimesta suoran koulutuksen järjestäjille ammatillisen koulutuksen momentilta (30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha).
- Kannamme lisäksi huolta, että indeksikorotuksista huolimatta koulutuksen rahoitustaso uhkaa jäädä kohoavien kustannusten, mm. energia- ja rakentamiskustannusten, vuoksi liian pieneksi.

Keskeisimpiä painopisteitä ja kipupisteitä budjetissa ovat:

Kasvatuksen, koulutuksen ja tutkimuksen rahoitustaso on jäänyt merkittävästi jälkeen muista kilpailijamaista ja jopa muista Pohjoismaista. **Merkittävin kipupiste on se, että meiltä puuttuu parlamentaarinen yli hallituskausien menevä suunnitelma, kuinka rahoitustaso nostetaan vähintään muiden Pohjoismaiden tasolle.**

Koulutuksen näkökulmasta budjetti painottuu henkilöstöpulan korjaamiseen eri aloilla (ammatillinen koulutus, hoitajat, opiskeluhuolto). **Varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärien huomiotta jättäminen on budjetin toinen merkittävä kipukohta.** Opettajapula varhaiskasvatuksessa johtuu siitä, ettei opettajamääriä ole seurattu. Varhaiskasvatuksessa on turvattava 1/3 eli opettajille kasvatustieteellinen koulutustausta, sillä varhaiskasvatustilanne mahdollistaa edelleen 2030 sen, että lapsiryhmän henkilöstöstä 2/3 on sosiaalialan koulutustaustalla eli sosionomeja tai lastenhoitajia.

Pula kelpoisista opettajista on levinnyt jo varhaiskasvatuksesta perusopetuksen, erityisopettajiin, aineenopetukseen ja ammatilliselle puolelle **Siksi opettajarekisterin toimeenpanon aloittamiseen osoitettujen rahojen puute budjettiesityksessä on kolmas suuri kipupiste.**

29.9.2022

Oppivelvollisuuden laajentaminen on rahoitettava täysimääräisesti ja seurattava rahoituksen riittävyyttä. Vielä ei ole olemassa tietoa, mikä rahoituksen tilanne on.

OAJ on tyytyväinen, että etenkin ammatillisen koulutuksen opettajarahoihin löytyi pysyvyyttä ja rahoitusta lisättiin 50 miljoonalla eurolla. **Huoli siitä, ettei rahoitusta kohdenneta koulutuksen järjestäjän toimesta hankerahoilla määrääjäksi palkattujen opettajien ja opinto-ohjaajien palkkaamiseen vakituisiin työsuhteisiin, on kuitenkin suuri.** Tähän uskoi vain joka toinen kyselyymme vastanneista.

Toisen asteen kehittämishanke olisi pitänyt säätää budjettilakina. Lausunnolla olleen esityksen mukaan oppivelvollisten osalta rahoituksessa ei otettaisi enää huomioon tutkinnon osia. Mikäli näin säädetään, tulisi perusrahoituksen osuutta kasvattaa vielä ehdotettua 80 prosentin tasoa korkeammalle 90 prosenttiin. Tällä huomioitaisiin rahoitusperustan yhdenvertaisuus lukio- ja ammatillisen koulutuksen välillä. Esityksestä puuttuu rahoitus kokonaan siihen, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät saisivat tarjota opiskelijoille jatkossa 30 osaamispistettä enemmän opintoja kuin nyt (180 osp). Se, ettei lisääntyvään opintomäärään ole resursoitu lainkaan rahoitusta vaarantaa laadukkaan koulutuksen toteuttamisen. Erityisesti rahoitusvaje näkyy siinä, ettei opetusta, opinto-ohjausta ja tuke voida järjestää opiskelijoiden tarvetta vastaavaa määrää.

Toisen asteen kehittämishankkeessa on luotava perusta myös sille, kuinka rahoitetaan tutkinnon osia pienempiä osia. Pellervon taloustutkimuksen Akava Worksille toteuttamassa osaajapulaa koskevassa raportissa todetaan ratkaisuksi mahdolliseen osaajapulaan mm. lyhyiden tutkintoon johtamattomien osaamiskokonaisuuksien lisääminen. Näiden tarjoaminen ei voi jäädä vain oppilaitosten oman rahoituksen varaan, kun kyse on koko Suomen työllisyyden tukemisesta.

Keinot henkilöstöpulan korjaamiseksi eivät voi perustua kelpoisuuksien alentamiseen tai hyvinvointialueiden tehtävien valumiseen opetustoimen puolelle. Erityisesti sitouttavan kouluyhteistyön osalta pidämme välttämättömänä yhdenvertaisuuden näkökulmasta sitä, että 8 miljoonan rahoitus kohdennetaan yhden vuosiviikkotunnin lisäämiseen perusopetuksen tuntijakoon ja opetussuunnitelman päivittämiseen tältä osin sekä opetusmateriaalin tuottamiseen.

OAJ kantaa lisäksi huolta, että indeksikorotuksista huolimatta koulutuksen rahoitustaso uhkaa jäädä kohoavien kustannusten, mm. energia- ja rakentamiskustannusten, vuoksi liian pieneksi.

29.9.2022

Oppivelvollisuusuuudistuksen toteutuminen ja uudistuksen resurssitilanne

Oppivelvollisuuden laajentamisen osalta on alun vaikeuksien kautta edetty tavoitteiden suuntaan. **Keskusteluissa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien kanssa on käynyt ilmi, että uudistukseen osoitetun rahoituksen riittävyttä ei täsmällisesti vielä ole voitu todentaa.** Rahoitusjärjestelmän monimutkaisuus ja useat muut rahoitukseen vaikuttaneet muutokset ovat aiheuttaneet sen, että rahat ovat hukkuneet yleiskatteelliseen kokonaisuuteen.

Ammatillisen ja lukiokoulutuksen osalta OAJ:n keväällä 2022 tekemän jäsenkyselyn tuloksena suurin haaste on ollut oppimisen tuen sekä ohjauksen toteutuminen. Kyselyn tulosten mukaan uusista ohjausvelvoitteista huolimatta opinto-ohjaajia on palkattu vain vähän, vastaajista puolet (50 % lukio, 58 % ammatillinen) toteavat, ettei opinto-ohjaajia ole lisätty ollenkaan. Kyselystä ilmeni myös, että viime lukuvuoden aikana oli yhä enemmän tukea tarvitsevia opiskelijoita ja lisätukea tarvitsi yli puolet oppivelvollisista (lukio 65 %, ammatillinen 60 %).

Rahoituksessa tulee erityisesti huomioida opiskelijoiden tuen toteutuminen, varmistaa mahdollisuudet tuki-, lisä- ja erityisopetukseen sekä etenkin ammatillisella puolella riittävä lähiopetuksen määrä. Tämä edellyttää riittävää määrää opetushenkilöstöä ja erityisesti erityisopettajia ja opinto-ohjaajia. OAJ:n kyselyn mukaan opettajien työmäärää on lisännyt eniten opiskelijoiden erilaisiin haasteisiin liittyvät asiat sekä opinto-ohjaajien määrän riittämättömyys, jolloin opintojen ohjaukseen liittyvää työtä on siirtynyt vastuuopettajille/ryhmäohjaajille. **Rahoituksen yleiskatteellisuuden seurauksena se ei aina kohdistu kipeimmin tarvittuun kohtaan, joten rahoituksen myöntäjän tulee joko korvamerkitä tai muutoin ohjata rahoitusta opetushenkilöstön lisäämiseen.**

Opiskelijoiden tuen toteutumisen varmistamisen lisäksi **rahoituksessa tulee huomioida vaativan erityisen tuen opiskelupaikkojen riittävyys.** Paikkoja on jo lisätty, mutta ei tarpeeksi, joten vaativan erityisen tuen opiskelijoita ohjautuu edelleen oppilaitoksiin, joilla ei ole resursseja eikä statusta vaativan erityisen tuen järjestämiseen.

Lukiokoulutuksen opiskelijakohtainen yksikköhinta on noussut kuluvan hallituskauden aikana. Nousu perustuu kuitenkin lukiokoulutukselle säädettyihin uusiin velvoitteisiin ja ennen kaikkea oppivelvollisuuden laajentamisen myötä opiskelijalle maksuttomiin oppimateriaaleihin. Uudet velvoitteet ovat OAJ:n kyselyn mukaan aiheuttaneet myös lisätyötä ja lisänneet opetushenkilöstön kuormituskokemusta. Lukiokoulutuksen rahoitukseen kohdistuva opiskelijakohtainen yksikköhinnan leikkaus 996,13 € (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta, 23 b §) vaikuttaa edelleen negatiivisesti mm. kasvattaen opetusryhmien kokoa. **Säädetty rahoitusleikkaus tulee poistaa.**

29.9.2022

OAJ:n kyselyyn (lukio) vastanneista 80 % ilmoittaa, että oppimateriaalien hankinta on toteutettu säädöksen edellyttämällä tavalla opetushenkilöstöä kuullen ja 82 % vastanneista ilmoitti voineensa valita toivomansa oppimateriaalin. Oppimateriaalia on kuitenkin keskitetysti päätetty hankkia vain digitaalisena kustannussyistä. Laadukas ja pedagogisesti käyttökelpoinen oppimateriaali on laadukkaan opetuksen keskeinen tekijä. **Siksi oppimateriaalien hankintamenettelyyn ja laatuun on uudistuksen edetessä kiinnitettävä huomiota.**

Ammatillinen, OAJ:n jäsenkyselyn raportti:

https://www.oaj.fi/globalassets/julkaisut/2022/oaj_ammattillisen_koulutuksen_kysely_final.pdf

Lukio, OAJ:n jäsenkyselyn raportti:

https://www.oaj.fi/globalassets/julkaisut/2022/oaj_lukioraportti_final.pdf

OAJ suhtautuu valmisteltuun lukiokoulutuksen laatustrategiaan erittäin kriittisesti.

Laatustrategia on sinänsä tarpeellinen laadunhallinnan pitkäjänteiseen kehittämisen väline, jossa kirkastetaan yleisellä tasolla strategisia laatutavoitteita perusteluineen. Nyt valmistellun laatustrategian merkittävänä puutteena on kuitenkin se, että siitä puuttuu kokonaan yhdenvertaisille laatuprosesseille oleelliset valtakunnalliset kriteerit sekä keskeiset mittarit.

Tarve yhdenvertaista koulutuksen laatua ohjaavalle laatukriteeristölle on todettu esimerkiksi KARVI:n lukiokoulutusta koskevasta arvioinnissa koskien laadunhallinnan kansallista tukea koulutuksenjärjestäjille, jossa huomautetaan, että ”lukiokoulutuksen järjestäjän itsearvioinnin tueksi ei ole laadittu erillisiä laatukriteereitä” (Arvioinnilla luottamusta, 2017).

Eduskunta päätti joulukuussa 2020 oppivelvollisuuden laajentamisen säädöskäsittelyn yhteydessä kahdestakymmenestä kahdesta lausumasta vastauksessaan oppivelvollisuuslaista.

Lausuma 13: *”Eduskunta edellyttää, että lukiokoulutukseen tulee laatia laatukriteerit, jotta oppivelvollisten oikeus laadukkaaseen lukiokoulutukseen voidaan taata yhdenvertaisesti koko maassa.”* Opetus- ja kulttuuriministeriö on kirjannut oppivelvollisuuden laajentamisen seurantasuunnitelmaan (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:45, s. 19) että *”Lausumassaan 13 eduskunta edellyttää... .. Laatukriteerit valmistellaan lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman yhteydessä.*

Lausunnolle annettu lukiokoulutuksen laatustrategia ei sisällä laatukriteereitä.

OAJ edellyttää laatukriteerien valmistelun epäonnistuttua, että laadun kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä jatketaan valmistelemalla säädökset

29.9.2022

koulutuksen järjestäjää sitovista, kansallisista laatukriteereistä. Laatukriteerien laadintatyö tulisi antaa esimerkiksi KARVI:n johdettavaksi.

Kriteerityö uuvuttaa ja jää paikalliselle tasolle

Strategian mukaan laatukriteerien toteuttaminen jää paikalliselle tasolle. Strategian mukaan *"laatustrategian kansallisten linjausten pohjalta lukiokoulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset määrittävät yhdessä henkilöstön, opiskelijoiden ja sidosryhmien kanssa omat koulutuksen laatua koskevat tavoitteet sekä laadunhallinnan periaatteet ja kokonaisuuden."* Laadunhallintamenetelmät ja kriteerit muodostettaisi näin paikallisesti eri puolella Suomea.

Strategian toimeenpano ilman kansallisia laatukriteereitä ja keskeisiä, ohjeellisia mittareita ei OAJ:n mielestä muuta lukiokoulutuksen laadunhallinnan nykytilaa. Laadittu strategia ei myöskään OAJ:n näkemyksen mukaan vastaa eduskunnan edellyttämää yhdenvertaisuutta vahvistavaa laatukriteeristöä.

Opettajat ja rehtorit ovat erittäin kuormittuneita lukuisista viimeaikaisista lukiokoulutuksen uudistuksista ja opetuksen poikkeustilanteista. OAJ on korostanut oppilaitosarjen rauhoittamista perustyön tekemiselle ja tarpeettoman hallinnollisen- ja hanketyön välttämistä. Myös Opetushallitus on luvannut selvittää, miten opetushenkilöstöä kuormittavan hallinnollista- ja hanketyötä voitaisi vähentää. OAJ on huolissaan ministeriön johtamasta suuntauksesta, jossa oletetaan lukiodien käynnistävän paikallisia laatuprosesseja ilman valtakunnallisia laatukriteereitä. Nämä valmisteltavat laatuprosessit, paikalliset laatukriteerit ja paikalliset laatumittarit teettävät pahimmillaan valtavan määrän työtä ilman eduskunnan edellyttämää laadullista yhteismitallisuutta.

OAJ edellyttää, että koulutuksen järjestäjää sitovien, kansallisten laatukriteerien laadinnan edellytyksenä oleva säädöstyö aloitetaan viiveettä.

Koulutuspaikkojen alueellinen riittävyys

Varhaiskasvatuksen opettajien lisäämistarve ei tule yllätyksenä eikä se ratkea vippaskonstein. Varhaiskasvatuksen opettajapulaan ratkaisuna esitetyt opettajakelpoisuuksien väljennykset viestivät sen sijaan vakavasta alan arvotuksen puutteesta.

Varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen aloituspaikkamäärää yliopistoissa on kasvatettava. **OAJ:n laskelman mukaan varhaiskasvatuksen opettajia on koulutettava vuosittain vähintään 1 400.** Laskelmassa on otettu huomioon nykyisten opettajatehtävissä toimivien eläköityminen, erityisopettajaksi sekä päiväkodin johtajiksi koulutautuvien ja siirtyvien määrä sekä se, että tällä hetkellä noin 16 prosenttia varhaiskasvatuksen opettajan toimista hoitaa henkilö, jolla ei ole

29.9.2022

kelpoisuutta tehtävään. Tässä laskelmassa lasten varhaiskasvatukseen osallistumisaste olisi 90 prosenttia vuonna 2030.

Opetus- ja kulttuuriministeriön antamien tietojen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja yliopistojen sopimuskaudelle 2021–2024 päättämä varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen vuosittainen koulutustavoite on 855 aloituspaikkaa ja 300 lisäaloituspaikkaa, eli yhteensä 1155/vuosi (KKV 620/2021 vp). **Jotta 1400 aloituspaikkamäärään päästään, on niitä lisättävä noin 250:llä vuosina 2023 ja 2024. Tämä tarkoittaa, että yliopistojen varhaiskasvatuksen opettajakoulutukseen tarvitaan 2,3 miljoonan euron lisärahoitus vuodelle 2023 ja 4,6 miljoonan euron lisärahoitus vuodelle 2024.**

Edellisten lisäysten jatkoksi vuodesta 2025 on varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen aloituspaikkamäärä vakiinnutettava vähintään 1 400:n vuositason. Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n mukaan yliopistokentällä on valmius lisätä varhaiskasvatuksen kandiin koulutusta lisäresurssien avulla.

vuosi	2023- 2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028- 2029	2029- 2030	2030- 2031
opiskelija-lisäystarve	245	245+245	245+245 +545	245+545 +545	545+545 +545	545+545 +545	545+545 +545	545+545 +545
kulut milj.€	2,3	4,6 (2,3+2,3)	9,7 (2,3+2,3+5,1)	12,5 (2,3+5,1+5,1)	15,3 (5,1+5,1+5,1)	15,3	15,3	15,3

Eduskuntapuolueet ovat parlamentaarisesti sitoutuneet koulutuspoliittisessa selonteossa kirjattuun tavoitteeseen, jonka mukaan puolet nuorten ikäluokasta tulisi suorittamaan korkeakoulututkinnon. Tämä tulee vaatimaan huomattavia lisäresursseja korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. On ensiarvoisen tärkeää, että näitä aloituspaikkoja kohdennetaan varhaiskasvatuksen kaltaisille akuutin työvoimapulan aloille.

Talousarvioesityksessä 2023 osaamisen ja koulutustason nostamiseksi itäisen Suomen korkeakouluihin lisätään opiskelijapaikkoja vetovoima-aloille ja tutkimus- ja kehittämistoimintaan lisätään rahoitusta. Näihin toimenpiteisiin on varattu yhteensä 10 miljoonaa euroa. Tietoa ei ole siitä, kohdennetaanko tätä rahoitusta Itä-Suomen yliopiston varhaiskasvatuksen opettajakoulutukseen. Syytä on, sillä opettajista on selkeästi pulaa myös itäisen Suomen alueella.

Varhaiskasvatuksen opettajapula on kuitenkin valtakunnallinen, ja se painottuu ja suurimmat opettajatarpeet kohdentuvat erityisesti pääkaupunkiseudulle sekä kasvualueille. Kun laskelmien mukaan valtakunnan tasolla varhaiskasvatuksen opettajien tehtävistä ei-kelpoisten hoitamia on noin 16 prosenttia, syksyllä 2021 pääkaupunkiseudun kunnissa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) 37 prosenttia varhaiskasvatuksen opettajien tehtävistä jouduttiin hoitamaan palkkaamalla

29.9.2022

tehtävään ei-kelpoinen henkilö. Yli kolmannesta opettajatehtävistä hoiti siis vailla vaadittavaa koulutusta oleva henkilö.

Varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen aloitusmäärien riittävydessä ja yliopistokohtaisessa /alueellisessa painotuksessa tulee ottaa huomioon alueellinen varhaiskasvatuksen opettajasaatavuus, tulevat varhaiskasvatuksen opettajatarpeet sekä opiskelupaikkakunnan yhteys työelämään siirtymiin. Pääkaupunkiseudulla sekä muilla kasvukeskusalueilla on paljon lapsiperheitä ja varhaiskasvatuksen kysyntä suurta, mikä näkyy selkeästi opettajatarpeena, johon yliopistokoulutuksen määrien pitää vastata. **Koulutuspaikat on kohdennettava vaikuttavasti, ja tähän on tuotettava tietoja varhaiskasvatuksen Varda-tietovarannosta sekä mahdollisimman pian perustettavan opettajarekisterin pohjalta.**

Toisen asteen osalta yleisesti paikkoja on riittävästi, mutta suurissa kaupungeissa lukioihin on ollut enemmän hakijoita kuin on paikkoja. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta suurin haaste on siinä, että ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ei ole tarpeeksi paikkoja, vaikka niitä on lisätty. Koulutuspaikkoja tarvitaan lisää niin TELMA koulutukseen kuin erityisoppilaitoksiin.

Rahoitusta ei pidä laskea koronapandemian takia miltään toimijalta

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että koronaepidemiasta johtuvat toiminnan volyymin ja kustannusten pienentyminen eivät vaikuta alentavasti tulevien vuosien rahoitustasoon ja jakautumiseen. Tämä esitys on pääosin kannatettava, mutta käytettäessä vuoden 2019 kustannuspohjaa osan rahoitus nimenomaan laskee. Koronan aiheuttamat poikkeukselliset olot eivät saa kertautua negatiivisina tulevien vuosien valtionosuuksia laskettaessa, koska hallituksen linjauksen tavoitteena oli nimenomaan turvata tulevien vuosien rahoitus koronapandemian vaikutuksista huolimatta. Jos vuoden 2020 kustannusten pohjalta tehtävä yksikköhintojen tarkistus jätetään esityksen mukaisesti tekemättä, on sen laskennallinen leikkaus vuoden 2023 valtionosuuksiin kansalaisopistojen osalta 10 miljoonaa euroa eli esityksen vaikutus yksikköhintaan olisi peräti -9,7 prosenttia, liikunnan koulutuskeskusten ja taiteen perusopetukseen -1,4 miljoonaa euroa. Tätä AO ei kannata, sillä toisin kuin esitysluonnoksessa väitetään, ehdotetut muutokset eivät turvaisi näille toimintamuodoille vertailukelpoista ja vakaata rahoituksen tasoa varainhoitovuosina 2023 ja 2024.

29.9.2022

Esitämme, että vuoden 2019 kustannuspohjan käyttämisestä yksikköhintalaskennan perusteena siltä osin kuin se heikentää vuoden 2023 rahoitusta luovutaan ja koska vuotta 2021 koskevat suorite- ja kustannustiedot eivät olleet tiedossa, ehdotamme, että vuoden 2024 rahoitusta koskevia vaikutuksia tulee arvioida vielä myöhemmin erikseen.

Kiitämme siitä, että vapaan sivistystyön kotouttamiskoulutuksen määrärahaa ehdotetaan nostettavaksi 5 miljoonalla eurolla.

Opetushallituksen rahoituksen riittävyys

Lopuksi esitämme huolestamme Opetushallituksen perustoimintamenojen rahoituksen vajeesta. Rahoitus on vuodelle 2023 enää 22,14 miljoonaa euroa, kun se oli ennen koronaa 26,54. Pelkäämme, että tämä aiheuttaa paineita toiminnan supistamiseen.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Risto-Matti Alanko
erityisasiantuntija